

Seminarium - Luftvärdighet

Säkerhetskultur: Ledarskap och säkerhetsarbete

2016-03-07

nicklas.svensson@transportstyrelsen.se

Innehåll

- Transportstyrelsens framtagna beskrivning och definition av säkerhetskultur
- Exempel på två organisationers erfarenheter (säkerhetsarbete och ett allvarligt tillbud)

Transportstyrelsens beskrivning av säkerhetskultur

Säkerhetskultur handlar om en organisations gemensamma sätt att tänka och agera i förhållande till risk och säkerhet, dvs. hur en organisation prioriterar och faktiskt arbetar med risker och säkerhet kopplat till sin verksamhet.

<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Publikationer/Sjofartspublikationer/Sjosakerhet/Sakerhetskultur-definition-och-beskrivning/>

Transportstyrelsens beskrivning av säkerhetskultur

Sju områden med delaspekter:

1. Säkerhetsengagemang
2. Kommunikation
3. Systematiskt säkerhetsarbete
4. Resurser, kompetens och förutsättningar
5. Lärande kultur
6. Rapportrande kultur
7. Rättvis kultur

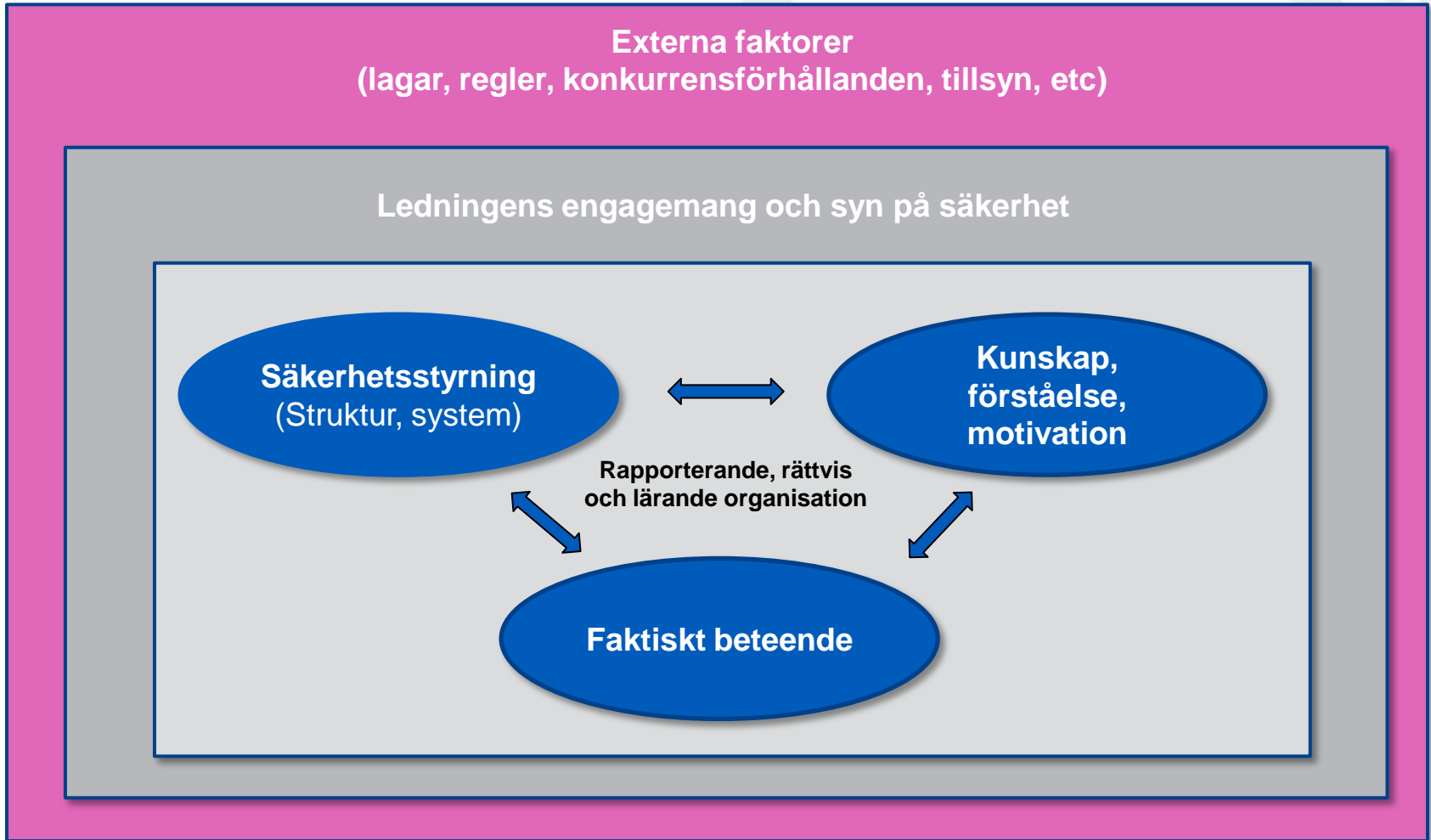

Tre samverkande element

(Skriver, 2004)

Aspekter som påverkar säkerhetskulturen

En god säkerhetskultur kännetecknas av

- ✓ Ledning och medarbetare visar ett säkerhetsengagemang och ansvar för säkerhetsfrågorna
- ✓ God kommunikation för samarbete, dialog och spridning av säkerhetsinformation
- ✓ Tillräckligt med resurser och god kompetens
- ✓ Ett rättvist, rapporterande och lärande arbetsklimat
- ✓ Formaliserat och strukturerat system för säkerhetsstyrning
- ✓ Kunskap, förståelse och beteende

Olika typer av ledarskap och omhändertagande av säkerhetsfrågor

I diskussioner om säkerhetskultur kan vi:

- Lyfta fram goda exempel (proaktivt)
- Jämföra med mindre bra exempel (reaktivt)
- Genom jämförelser kan vi dra lärdomar av vad som inte fungerat, och utveckla det som fungerar i vårt gemensamma säkerhetsarbete

Två organisationers erfarenheter i: säkerhetsarbete och ett allvarligt tillbud

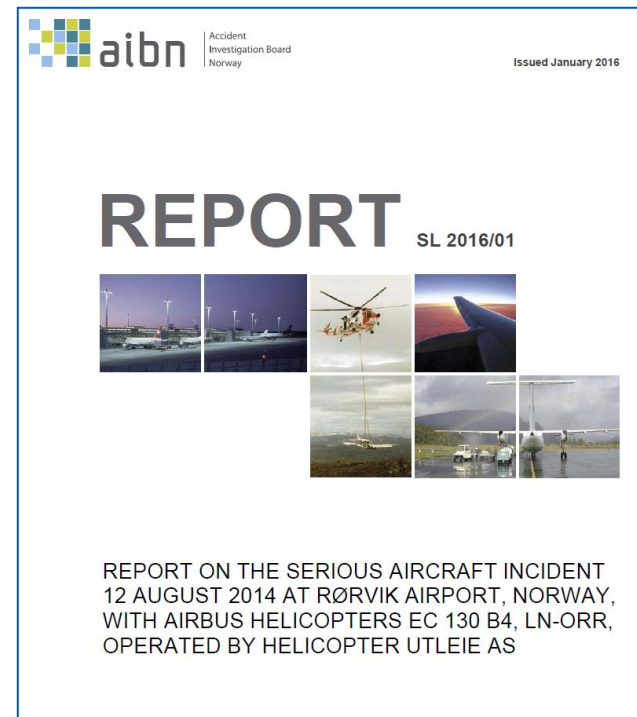
➤ GKN Aerospace

Säkerhetsarbete

➤ 145 org. (Norge)

Allvarligt tillbud

Beskrivning enligt Transportstyrelsen:

- Väldigt engagerade i både kvalitets- och säkerhetsfrågor
- Budskapet från toppen har spridits till resten av organisationen
- Jobbar förebyggande och aktivt med säkerhetsfrågor
- Arbetar aktivt med att omhänderta förändringar (letar även efter områden där förändringar behövs/kan komma att behövas)
- Aktivt ledarskap: AM/QM synlig och engagerad (omsätter även detta i faktisk handling)
- Har skapat en bra grund för lärande och rapportering
- Ser avvikelser som ett redskap för verksamhetsutveckling och ökad säkerhet
- Leveranser som grundorsaksanalyser håller hög kvalitet

➤ Förutsättningar för ett gott säkerhetsarbete:

”Kvalitetsarbete och säkerhetskultur går hand i hand. Detta är viktigt att inse. Vi arbetar utifrån en öppenhet och förståelse för att säkerhet inte är något man kan chansa med”

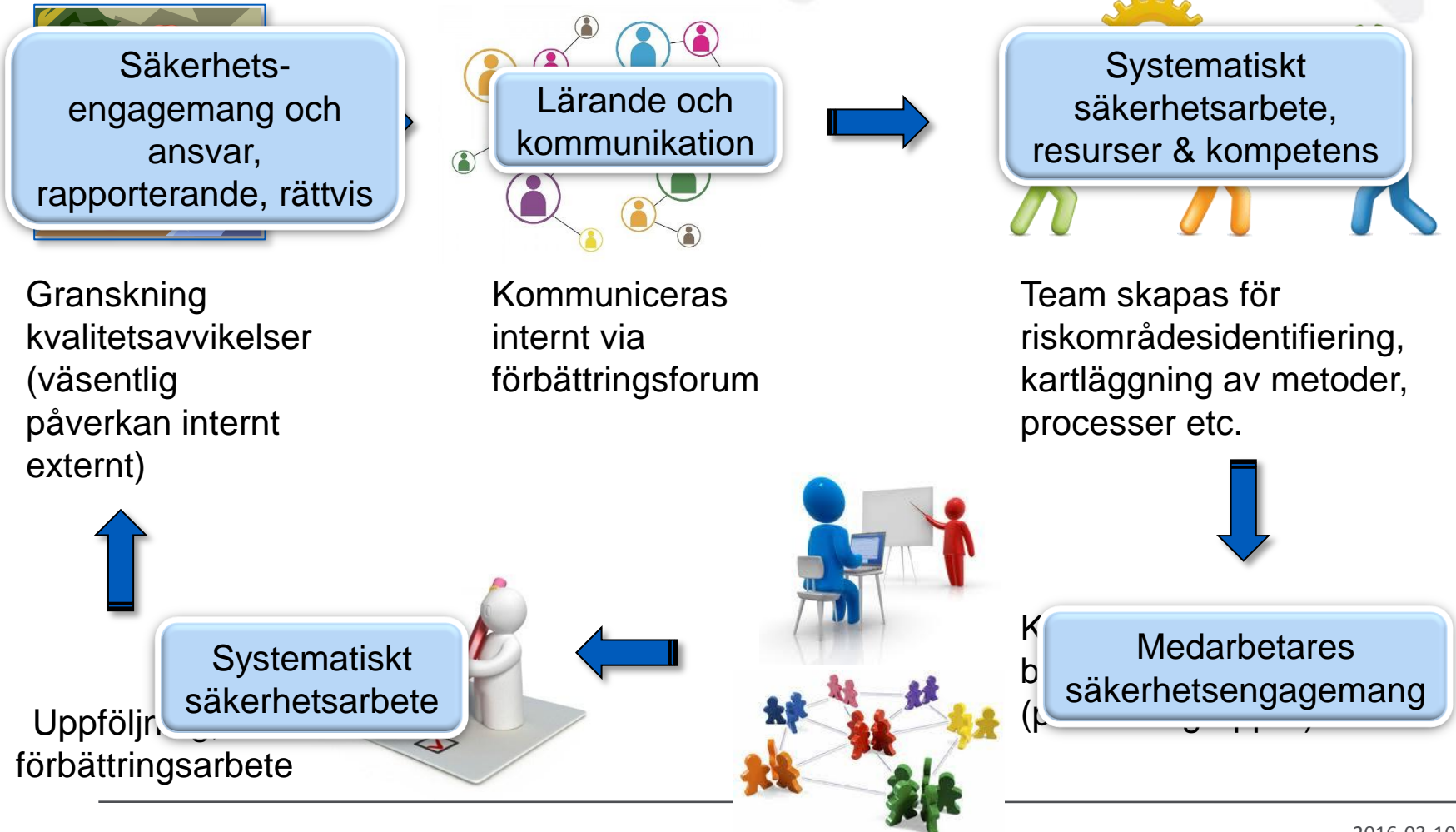
Ref: QM, GKN Aerospace

➤ Vad är säkerhet för er?:

”Säkerhet för oss är att i varje steg lyfta fram den och prioritera den, oberoende av om du skruvar i verkstad eller verkar i en ledningsgrupp”

Ref: QM, GKN Aerospace

Exempel på säkerhetsarbete inom GKN ("var har vi områden som vi vill undvika?")

Hur har det övriga säkerhetsarbetet omsatts i det dagliga arbetet?

- **Exempel på ledningens säkerhetsengagemang:**
  - Tydliga budskap och faktisk handling som visar på att säkerheten prioriteras högt
  - Har initierat flera forum för delaktighet
  - Genomsyrar organisationen på alla nivåer och involverar personalen
  - ”LG förmedlar sin syn till AM som sen tar det till resterande chefer som QM som sen fortsätter att förmedla och omsätta det i arbetet tillsammans med sina medarbetare”
- **Exempel på kommunikation:**
  - Flera olika typer av möten: ”veckopulsmöten” (AM i spetsen, tema), ”3 pallar hög” (Månadsmöte, hela organisationen, kommersiell/säkerhetsart)
  - Återkopplar säkerhetskritisk information till personalen (bl.a. tre områden; person-, produkt- och miljösäkerhet)
  - Kommunicerar fortlöpande ut säkerhetspolicyn

Hur har det övriga säkerhetsarbetet omsatts i det dagliga arbetet?

- **Exempel på systematiskt säkerhetsarbete**

- Kvalitets- och säkerhetspolicy som tydligt visar på flera inslag som att t.ex. lärande är viktigt
- Genom "best practices", "LEAN" och olika redskap
- Systematiskt tillvägagångssätt, kontinuerlig riskhantering och säkerhetsbedömning, s.k. riskinventering

- **Exempel på resurser och kompetens:**

- Ett konsekvent och målmedvetet budskap från ledningen att personalens trygghet, säkerhet och kunskap är viktiga inslag
- Deras vedertagna begrepp "personlig säkerhet" anammas i faktisk handling från ledning ner i organisationen
- Genomför utbildning utöver vad regelverken kräver
- Förbättringsarbete av arbetsmiljön som återkommande tema

Hur har det övriga säkerhetsarbetet omsatts i det dagliga arbetet?

- **Exempel på lärande kultur:**
  - Strävar efter kontinuerligt lärande genom implementering och användning av konkreta redskap och verktyg (PBL, LEAN etc.)
  - Utpekade roller och forum med fokus på förbättringsarbete
  - Två ledningsgrupper: en fokuserar på att driva verksamheten, en fokuserar på att förbättra verksamheten
  - Återkopplar förbättringspunkter till hela organisationen
- **Exempel på en rapporterande kultur:**
  - Grundförutsättning: "ett levande rapporteringssystem"
  - Kan rapportera på flera olika sätt
  - Medarbetare känner sig trygga i att använda
  - "Ingen ska vara rädd för att säga ifrån"

Hur har det övriga säkerhetsarbetet omsatts i det dagliga arbetet?

- **Exempel på en rättvis kultur:**

- Budskap från topp ner till medarbetare att det ska vara högt i taket
- Uppmuntrar t.ex. "whistleblowers"
- Grundläggande filosofi: Ingen vill på illvilja skada eller göra fel
- Redskapet "Sanity check" (stanna upp och fundera över om slutsatserna är rimliga givet situationen)
- Analyser präglas av ett systemperspektiv ("vi jagar grundorsaker, inte individer")
- Kodning av avvikelser som HF: medvetenhet om risker att peka ut individen framför systemet

Återblick: En god säkerhetskultur?

- ✓ Ledning och medarbetare visar ett säkerhetsengagemang och ansvar för säkerhetsfrågorna
- ✓ God kommunikation för samarbete, dialog och spridning av säkerhetsinformation
- ✓ Tillräckligt med resurser och god kompetens för säkerhetsarbetet
- ✓ Ett rättvist, rapporterande och lärande arbetsklimat
- ✓ Formaliserat och strukturerat system för säkerhetsstyrning
- ✓ Kunskap, förståelse och beteende

Allvarligt tillbud (utredning AIBN)

- Utredningen identifierade tekniska och organisatoriska brister
- Utredningsrapporten visar på brister som återfinns i andra liknande tillbud (och olyckor)
- Bristerna faller inom kategorin återkommande orsaker/brister (t.ex. CAA UK, EASA, FAA m.fl.)
- Brister även riktade mot operatör och tillsynsmyndighet

Källa: REPORT ON THE SERIOUS AIRCRAFT INCIDENT
12 AUGUST 2014 AT RØRVIK AIRPORT, NORWAY,
WITH AIRBUS HELICOPTERS EC 130 B4, LN-ORR,
OPERATED BY HELICOPTER UMLEIE AS

Exempel på faktorer (AIBN SL 2016/01)

- Otillräcklig dokumentation över genomfört underhåll
- Rutiner och procedurer följdes inte
- Utrustning som krävdes för arbetet var otillgänglig
- Förenklad beskrivning av komplext arbetsmoment
- Utebliven kontroll av genomfört arbete (independent & second inspections, inte på WS)
- Tekniker arbetat ensam under flera år utan bl.a. uppföljning av standard/riskinventering
- Fanns ingen tillgänglig "collegial professional environment" för teknikern att diskutera/ställa frågor

Exempel på faktorer (AIBN SL 2016/01)

- Behov av ökad medvetenhet för risker förknippade med underhållsarbete ("should have great concern for the risk of maintenance errors and should be clearly reflected in their procedures" AIBN)
- Olika tolkningar av regelverk bland de involverade aktörerna
- Otillräckliga säkerhetsbarriärer för underhållsarbete i organisationen (planering, inspektion, uppföljning)
- Fattades vissa kompetensprofiler för personal som utför specifika uppgifter (t.ex. WS för CMT)

Om vi jämför de två organisationerna?

145-organisationen:

- Otillräckliga säkerhetsbarriärer för underhållsarbetet i organisationen
- Behov av ökad riskmedvetenhet
- Bristande förutsättningar
- Ensamarbete vanligt och under lång tid
- Saknade ett fungerande system för planering/uppföljning

GKN Aerospace:

- Flertalet implementerade och fungerande säkerhetsbarriärer
- God riskmedvetenhet
- Goda arbetsförutsättningar
- Dialog/samarbete kolleger/chefer vanligt och förväntat
- System med god verkningsgrad (även för lärande och förbättringar)

Kan säkerhetsarbete liknande GKN bidra till ökad säkerhet och kanske förhindra/begränsa uppkomsten av brister liknande dem som AIBN-utredningen identifierat?

Flygtendenser

- I Transportstyrelsens publikation Flygtendenser kan man läsa om en annan organisations säkerhetsarbete (Lycksele flygplats)

<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Publikationer/Luftfart/Flygtendenser/Flygtendenser-nr-1-2014/>

Sammanfattning

- Säkerhetskultur bidrar till att vidga våra referensramar för risk och säkerhet
- Ledningens värderingar och agerande framstår som centrala för vilken säkerhetskultur som kommer växa fram
- Det är viktigt att ta fram goda exempel!
- Inga enkla patentlösningar som garanterat leder till en god säkerhetskultur
- ”Det finns många olika tillståndshavare där det bedrivs gott ledarskap och högt säkerhetsengagemang”